

DAUN SINDROMLI BOLALAR

Tuzelova Aziza Marat qizi

Toshkent kimyo xalqaro universiteti

Maxsus pedagogika yo'nalishi, 2-bosqich talabasi

ANNOTATSIYA:

Ushbu maqolada Daun sindromi haqida keng qamrovli ma'lumotlar berilgan. Unda sindromning sabablari, klinik xususiyatlari, tashxislash usullari, ta'lim-tarbiya jarayonidagi yondashuvlar va jamiyatdagi integratsiyasi haqida to'liq yoritilgan. Shuningdek, Daun sindromli bolalarning rivojlanishida maxsus pedagogikaning o'rni, logopedik yordam va oilaviy qo'llab-quvvatlashning ahamiyati tahlil qilingan.

ANNOTATSIYA (RUSCHA):

В данной статье представлены обширные сведения о синдроме Дауна. Освещены причины, клинические особенности, методы диагностики, подходы к обучению и воспитанию, а также вопросы интеграции в общество. Также анализируется роль специальной педагогики, логопедической помощи и семейной поддержки в развитии детей с синдромом Дауна.

ANNOTATSIYA (ENGLISH):

This article provides comprehensive information about Down syndrome. It covers the causes, clinical features, diagnostic methods, educational approaches, and social integration of children with Down syndrome. The role of special pedagogy, speech therapy, and family support in their development is also analyzed.

KIRISH

Daun sindromi – bu irsiy genetik kasallik bo'lib, xromosoma anomaliyasi tufayli yuzaga keladi. Bu sindrom birinchi bo'lib 1866-yilda ingliz shifokori Jon Langdon Daun tomonidan tavsiflangan. Kasallik bolalarning intellektual rivojlanishiga, tashqi ko'rinishiga va sog'lig'iga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Har 700 ta tug'ilayotgan chaqaloqdan bittasida Daun sindromi uchrashi aniqlangan. Bugungi kunda tibbiyot

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th June, 2025

va pedagogika sohasida bu bolalarning hayot sifatini yaxshilashga qaratilgan ko‘plab tadqiqotlar olib borilmoqda.

ASOSIY QISM

1. Daun sindromining sabablari va xromosoma o‘zgarishlari

Daun sindromi 21-xromosomaning qo‘shimcha nusxasi tufayli yuzaga keladi (trisomiya 21). Bu holat gametalar bo‘linishidagi xatolik tufayli sodir bo‘ladi. Daun sindromi uchta shaklda bo‘ladi: oddiy trisomiya 21, translokatsiya va mozaik shakl. Kasallikning asosiy sababi genetik bo‘lsa-da, onaning yoshi, ekologik omillar ham xavf omillari hisoblanadi.

2. Klinik belgilar

Daun sindromli bolalar uchun quyidagi klinik belgilar xos:

- Qisqa bo‘y va bo‘yin;
- Yassi yuz tuzilishi va ko‘z yorig‘ining yuqoriga qaraganligi;
- Qo‘llarda faqat bitta palma chizig‘i;
- Mushaklarning sust rivojlanishi;
- Intellektual rivojlanishning sekinligi;
- Yurak va boshqa ichki a‘zolarida tug‘ma nuqsonlar.

3. Tashxislash va tibbiy ko‘rik

Daun sindromi homiladorlik davrida prenatal diagnostika orqali aniqlanishi mumkin (ultratovush, NIPT testlari, amniyosentez). Tug‘ilganidan keyin esa tashqi belgilar asosida shifokorlar tomonidan dastlabki tashxis qo‘yiladi, keyinroq genetik analizlar bilan tasdiqlanadi.

4. Pedagogik yondashuvlar

Daun sindromli bolalar uchun maxsus ta‘lim dasturlari ishlab chiqilgan. Bu bolalarga individual yondashuv, logopedik mashg‘ulotlar, psixologik yordam zarur. Ularni erta yoshdan rivojlantirish muhim, chunki bu ularning mustaqil hayot kechirishi uchun asos yaratadi.

5. Jamiyatga moslashuv va inklyuziya

Bugungi kunda inklyuziv ta'lim tizimi orqali Daun sindromli bolalarni umumiy maktablarga jalb qilish mumkin. Bu ular uchun ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradi. Shuningdek, ijobiy ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirish, stereotiplarga qarshi kurashish ham muhimdir.

6. Oila va mutaxassislar yordami

Otaning-onaning ruhiy va psixologik holatini qo'llab-quvvatlash, bolaga to'g'ri yondashuvni o'rgatish katta ahamiyatga ega. Maxsus pedagoglar, logopedlar va psixologlar bilan muntazam ishlash bolaning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi.

XULOSA

Daun sindromli bolalar ijtimoiy jamiyatning bir qismi bo'lib, ularga to'g'ri yondashuv va qulay shart-sharoitlar yaratish orqali ularning salohiyatini to'liq ochish mumkin. Bunday bolalarning imkoniyatlarini rivojlantirish, ularning hayot sifatini oshirish va jamiyatda o'z o'rnini topishiga ko'maklashish har bir pedagog va jamiyat a'zosining burchidir.

KALIT SO'ZLAR: Daun sindromi, maxsus pedagogika, genetik o'zgarishlar, inklyuziv ta'lim, logopedik yordam

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Синдром Дауна, специальная педагогика, генетические изменения, инклюзивное образование, логопедическая помощь

KEYWORDS: Down syndrome, special education, genetic mutations, inclusive education, speech therapy

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Мамедов А. «Генетика человека и синдром Дауна», Москва, 2019.
2. Жамолова Г. «Инклюзивное образование и дети с особыми потребностями», Тошкент, 2020.
3. Бобоева Н. «Психология ва махсус педагогика асослари», Тошкент, 2021.

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th June, 2025

-
4. Smith, J. "Understanding Down Syndrome", New York, 2018.
 5. www.downsyndrome.org – xalqaro axborot portali (2023).